

Vad är byggnadsvård och vad inte ?

Snart börjar studierna i byggnadsvård (vi fick understöd från Kulturfonden !) och först måste man klargöra vad det egentligen är frågan om. Förstås finns det en hel del olika åsikter men enligt min personliga åsikt så är det varken fråga om museiverksamhet eller flummighet.

Huvudsaken är att vårda byggnader och att bygga nytt på ett förståndigt sätt. Vi har tyvärr fått se allt mer problem med byggkvaliteten som lett till att byggnaderna ruttnar och möglar på nolltid. Till och med byggindustrin erkänner att problemen med kvaliteten är betydande. Och ändå är byggandet oerhört dyrt.

Nyckel ordet är **BEPRÖVAT**. Vi bör använda beprövade material och beprövade metoder både då vi underhåller gamla byggnader och då vi bygger nytt. Det är enligt min mening byggnadsvård. Som en reaktion mot de stora problemen med kvaliteten har det speciellt i Sverige uppstått en riktig folkrörelse kring byggnadsvård. Då man tyvärr inte kan lita ett smack på industrins material så har man börjat tillverka nygamla material enligt beprövade metoder. Och bara dessa kan man lita på.

Färger är ett typiskt exempel. Rent personligen råkade jag ut för eländet då vi målade om huset. Tidigare hade vi använt gamla Teho som var en bra linoljefärg. Men skurkarna i Dickursby hade ersatt linoljan med plastolja utan att ändra på produktens namn. Resultaten var att eländet efter ett par år började flagna. Då vi skulle måla om med äkta linoljefärg så satt en del av skräpet fast som berg fastän den flagnade bredvid. Det var ett sjujåkla arbete. Och jag köper aldrig någonsin mer färg från Dickursby av ren hämndlystnad. Även om de går tillbaka till den gamla färgen.

Det är bara ett exempel. Så gott som alla nya material är lika dåliga även om de prånglas ut med löften om evig hållbarhet. Vid en undersökning av "linoljefärger" konstaterades att nästan alla hade "förstärkt" den genom att blanda i plastoljor. Så nu köper jag enbart färg från Gysinge byggnadsvårdscentrum och liknande pålitliga leverantörer. De är inte heller dyrare.

Men visst finns det en sorts "byggnadsvårdare" av den flummiga typen som samlar på gammal skräp enligt principen "Oh, vad det är underbart" och använder gamla saker på fel sätt på fel ställe. Som vanligt har smarta affärsmän märkt att här kan man tjäna pengar på folks okunnighet och säljer skräp dyrt åt dem.

Så det behövs kunskap och det skall vi försöka plocka fram i vår studiegrupp kring temat. Vi börjar preliminärt den 13 april (närmare information senare) och då får intresserade gärna komma med och påverka programmet. Tanken är att hålla paus under vårsådden och tröskandet på hösten.

Nu är inget ännu fastslaget men man kunde tänka sej att behandla bland annat följande saker:

- tak
- väggar och isolering
- eldstäder och värme
- fönster och dörrar
- färger utomhus och inomhus
- material inomhus och utomhus
- grundens funktion (hindra fukt och mögel)

Det är ett brett område så allting hinner vi inte med. Tack vare Kulturfondens stöd kan vi nu ställa upp ett litet bibliotek kring byggnadsvård som placeras i gamla folkskolan

och där kan var och en själv studera det som intresserar närmare.

Vi har kanske möjlighet och inbjuda en del utomstående föreläsare också men det är ännu inte klart. Avsikten är i alla fall att inte syssla med teori utan se på saken rent praktiskt. Vi har gamla folkskolan som ett utmärkt exempel på beprövade material och metoder. Den är byggd 1899 och i skick som ny. Stockarna är klingande hårda.

Hus som byggdes före 60-talet är i allmänhet välbyggda och blir sällan mögelhus – utom då man "förbättrar" dem och tätar med plast så de ruttnar inom ett par år. Eller tilläggsisolerar så mögel börjar sprida sej. I senaste numret av Byggnadskultur (Svenska byggnadsvårdsföreningens tidskrift) behandlades problemet med tilläggsisolering och mögel.

En tumregel är att använda material och metoder som är minst 50-60 år gamla. Då har man redan hunnit lära sej nånting om dem. Men vi skall inte heller underskatta användningen av moderna material och metoder – de ger oss värdefull kunskap om hur man **inte** skall bygga.